

18.01.2022

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**18 Ocak 2022
Salı**

RESMÎ GAZETE'DE BUGÜN

18 Ocak 2022 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Savunma Sanayii Güvenliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Alım-Satım ve İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Elektronik Haberleşme Sektörüne İlişkin Tüketici Hakları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği

TEBLİĞLER

- Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 73) (Döner Sermaye İşlemleri)
- Katma Değer Vergisi Genel Uygulama Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 40)
- Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA II) Çerçeve Anlaşması Genel Tebliği (Sıra No: 1)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sıra No: 3)
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2006/11)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2007/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2007/9)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2007/25)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2007/28)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2010/4)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2011/7)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2013/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2016/1)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2018/2)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2018/8)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2019/4)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/5)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

18.01.2022

- İthalatta Gözetim Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2020/6)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
- Uluslararası Gözetim Şirketinin Faaliyetten Süreli Men'i Hakkında Tebliğ (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2022/2)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 29/9/2021 Tarihli ve 2018/30695 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 16/11/2021 Tarihli ve 2017/18189 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 16/11/2021 Tarihli ve 2018/15219 Başvuru Numaralı Kararı

Karkas ete kiloda 10 lira zam

Et ve Süt Kurumu üreticiden aldığı karkas etin alım fiyatını artırdı. Büyükbaş hayvan etinde kiloda 10 lira ile 4 lira arasında değişen oranlarda zam yapan Et ve Süt Kurumu kuzu ve koyun etinde kiloda 10 lira zam yaparken keçi etinin fiyatını artırmadı.

Ali Ekber YILDIRIM

Son olarak 2021 Aralık ayı başında karkas et fiyatını artıran Et ve Süt Kurumu büyükbaş hayvan alımında birinci kalite, asgari karkas ağırlığı 190 kilo, asgari yüzde 57 ve üzeri randımanı olan yerli tosunun karkasını kilosunu 50 liradan 60 liraya çıkardı. Aynı şartlara sahip ithal tosunun karkas fiyatı ise kilo başına 48 liradan 58 liraya çıkarıldı. Kalite ve randıman düştükçe fiyatlardaki artış oranı da düşüyor. Genel olarak fiyat artışı kilo başına 4 lira ile 10 lira arasında değişiyor.

Kuzu karkas ve koyunda 10 lira zamlandı

Küçükbaş hayvan etinin alımında da fiyatlar artırıldı. Aralık ayı başında kuzu karkasın kilosu 45 lira iken yapılan zam ile 55 liraya yükseltildi. Koyun etinin kilosu ise 35 liradan 45 liraya çıkarıldı. Keçi etinde ise fiyat artışı yapılmadı kilosu 25 liradan alınacak.

Serbest piyasada kuzu eti daha pahalı

Ulusal Kırmızı Et Konseyi'nin kombinalar ve kesimhanelerden aldığı ve son olarak 6 Ocak'ta yayınladığı fiyat tablosunda Et ve Süt Kurumu'nun fiyatları hariç tutulduğunda dana bıçak yağsız etin kilosu ortalama 59 lira 94 kuruş. Önceki aya göre yüzde 5 oranında düşüş kaydetti. Yıllık olarak ise yüzde 64 oranında artış olduğu ifade

ediliyor. Kuzu bıçak yağsız etin kilosu ise ortalama 69 lira 38 kuruş. Geçen aya göre yüzde 6 son 1 yılda ise yüzde 35,9 artış görülüyor.

Et ve Süt Kurumu'nun fiyatları ortalama dahil edildiğinde dana etinde ortalama fiyat 57 lira 98 kuruşa düşerken, kuzu etinin kilosu 62 lira 86 kuruşa geriliyor. Ulusal Kırmızı Et Konseyi'nin yayınladığı bu fiyatlar peşin ve yüzde 2 fire hariç olduğunu da belirtmek gerekiyor.

Et ve Süt Konseyi kuzu etini dana etine göre daha ucuz alırken, serbest piyasada kuzu eti dana dan daha yüksek fiyata satılıyor.

Tüketiciye daha yüksek yansiyacak

Büyükbaş ve küçükbaş karkas ette yapılan fiyat artışı tüketiciye daha yüksek oranlarda yansması bekleniyor.

Fiyat artışına rağmen maliyetlerin altında

Besiciler uzun bir süredir yem maliyetlerindeki yüksek artışa rağmen kırmızı et fiyatının üreticide aynı oranda artmadığına dikkat çekiyor. Besiciler, Et ve Süt Kurumu'nun açıkladığı yeni fiyatın da maliyetin altında kaldığını dana karkas etin maliyetinin 70 liranın üzerinde olduğunu iddia ediyor.

HAYVAN ALIM FİYAT LİSTESİ

BÜYÜKBAŞ HAYVAN ALIM FİYATLARI					ÖDEMEYE ESAS TL / ET KG	
HAYVAN CİNSİ	KESİM ŞEKLİ	ASGARİ KARKAS AĞIRLIĞI (Kg)	Azami Ağırlık (HARİÇ)	RANDİMAN ASGARİ %	YERLİ	İTHAL
I. KALİTE (Tosun)	YAĞSIZ	190	-	57,00 ve üzeri	60,00	58,00
			-	55-56	58,00	56,00
			-	53-54	56,00	54,00
II. KALİTE (Düve-Erkek Manda, II. Kalite Tosun)	YAĞSIZ	180	-	51-52	54,00	52,00
III. KALİTE (İnek-Dişi Manda, III Kalite Düve, III Kalite Tosun)	YAĞSIZ	170	-	49 ve üzeri	49,00	47,00
		170	-	48 ve altı	47,00	45,00
		150	170	Tüm Randımanlar	44,00	42,00
		0	150	Tüm Randımanlar	39,00	37,00

**Kombinalar ve Kesimhanelerden Alınan Haftalık
Yağsız Dana ve Yağsız Kuzu Fiyatları (TL/KG) - 06.01.2022**

BÖLGE	BÖLGE ORT.FİYATI (ESK HARIÇ)		BÖLGE ORTALAMA FİYATI	
	Dana Bıçak Yağsız TL/KG	Kuzu Bıçak Yağsız TL/KG	Dana Bıçak Yağsız TL/KG	Kuzu Bıçak Yağsız TL/KG
EGE BÖLGESİ	60,65	72,65	57,10	58,83
AKDENİZ BÖLGESİ	60,00	70,00	57,50	57,50
MARMARA BÖLGESİ	60,45	74,60	59,55	71,90
İÇ ANADOLU BÖLGESİ	59,60	66,10	58,00	62,59
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	58,75	67,50	55,83	60,00
GÜNEYDOĞU ANADOLU BÖLGESİ	59,50	67,30	57,25	61,73
KARADENİZ BÖLGESİ	60,65	67,50	60,65	67,50
ORTALAMA	59,94	69,38	57,98	62,86
Geçen Aya Göre Değişim Oranı (%)	-5,0	6,0	-4,2	4,5
Geçen Yıla Göre Değişim Oranı (%)	64,0	35,9	59,0	33,2

* Peşin Fiyatlarıdır. %2 Fire hariçtir. ESK Fiyatlarına Sözleşmeli Prim Ödemeleri dahildir.

KÜÇÜKBAŞ HAYVAN ALIM FİYATLARI				ÖDEMELERE ESAS TL / ET KG
HAYVAN CİNSİ	KESİM ŞEKLİ		KALİTE	
KUZU	KUYRUK YAĞLI		I. KALİTE	55,00
TOKLU	KUYRUK YAĞLI		I. KALİTE	50,00
KOYUN	KUYRUK YAĞLI		II. KALİTE	45,00
OĞLAK			I. KALİTE	35,00
ÇEPİÇ			I. KALİTE	30,00
KEÇİ			II. KALİTE	25,00

Tedarik zincirinde ‘nazlanma’ günleri!

Dolar kurundaki gerilemeye rağmen market raflarında düşmeyen fiyatlar, perakende piyasasının kalbi toptancı hallerini harekete geçirdi. Yüksek fiyatı kırmak için tedarikçiye direnç gösterip alımı azaltan, karsız ürünleri satmama kararı alan toptancı esnafı, "Alım yapmaya nazlanıyoruz ama bu da işe yaramıyor. Piyasa halen düzene oturmadı" diyor.

Dolar kurundaki gerilemeye rağmen, gıda ve gıda dışı tüketim mallarında tüketicilerin dört gözle beklediği fiyat düşüşleri, bir türlü gerçekleşmiyor. Tüketiciler, indirim yapmadıkları gerekçesiyle toptancı ve marketleri suçlarken, toptancılar da tedarikçilerden şikayetçi... Üretim maliyetlerindeki artışta özellikle enerji kısmının çok yükselmesinden dolayı fiyatları aşağı çekemediklerini söyleyen birçok tedarikçi, yılbaşından bu yana güncellenen yeni fiyatlarını açıklıyor. Perakende piyasasının kalbi toptancı hallerinde, neler olup bittiğini görmek için hem Bayrampaşa'daki Mega Center hem de Başakşehir'deki İstanbul Gıda Toptancılar Çarşısı'ndaki esnafla görüştüm. Çarşıda büyük bir tedirginlik ve bekleyiş hakim. Bu ayın başından beri tedarikçi firmalardan 'zamlı' fiyat listeleri alan esnaf, düşünceli... Bir yandan yeni fiyatları, üzerine kar koyarak müşteriye nasıl kabul ettireceklerinin hesaplarını yapıyor, diğer yandan da karsız ürünleri liste dışına çıkarmaya çalışıyorlar. Toptancı esnafı, tedarikçiyle pazarlığı artırmış. Hatta alım yapmama konusunda direniyor, birçoğuna göre de deyim yerindeyse 'nazlanıyorlar'. Ama bunun bile hiçbir işe yaramadığını söyleyen esnaf, "Piyasa halen anormal bir durum içerisinde, herkeste panik var" diyor.

“Bağladığım fiyata değmiyor!”

İstanbul Gıda Toptancılar Çarşısı'nda (İGTOT) faaliyet gösteren gıda ve gıda dışı tüketim malları toptancısı Gökhan Ticaret'in Satış Sorumlusu Nejdet Yaşar, artık yeni düzene göre iş modeli geliştirdiklerini söylüyor. Eskiden daha stoklu gittiklerini, ancak fiyatların aşırı yükselmeye başlamasından bu yana ihtiyaçları kadar alım yaptıklarını açıklayan Yaşar, “Eskiden bir TIR malı 70-80 bin TL'ye alıyorduk, şimdi aynı TIR 300 bin TL oldu. Bazı ürün gruplarında mal almayı kestik. Örneğin bir ayçiçek yağı markasını artık satmama kararı aldık. Çünkü 5 litrelik alış fiyatı 134.6 lira oldu. Kar koyduğumuzda müşteriye 140 TL'ye gelecek. Kimse almaz ki bu fiyata. Ürün bağladığım fiyata değmiyor. Bu tarz bazı ürünlerde hesap kitap yapıp, almamaya karar verdik” diyor. Yılbaşından bu yana dev firmaların peş peşe yeni fiyat listeleri yollamaya başladıklarını anlatan Yaşar, “Tedarikçiler dolar yükseldiği zaman bizlere istediğimiz kadar mal vermiyorlardı. Şimdi onlar mal satma peşinde, biz almama tarafındayız. Kaça alalım, kaça satalım; satamıyoruz ki alalım. Çok büyük bir hızlı tüketim ürünleri firması yüzde 35 zam yaptı. Şimdi tedirginlikle diğerlerini bekliyoruz. Bizim normalde kar marjımız yüzde 10'du. Ama bunu yüzde 12-13'e çıkarmak zorundayız. Yoksa dükkanı kapatıp gitmemiz lazım” diyor.

“Alımı yavaşlatmaya çalışıyoruz”

Bayrampaşa Mega Center'da faaliyet gösteren Mavi Deniz Gıda'nın sahibi Yalçın Büyük, vatandaşın tüketim malı ihtiyacını bir şekilde mecburen karşıladığını ancak satışlarda düşüş olduğunu söylüyor. Piyasanın halen oturmadığını ifade eden Büyük, “Tedariki biraz yavaşlatmaya çalışıyoruz. Şu an, alım yapmaktan yana değiliz, nazlanıyoruz almaya. Ama bu da işe yaramıyor. Ancak bu alanda sıkışmalar olursa işe yarayabilir” diyor, tüm toptancıların bu yöntemi devreye almasını kastederek... Zamlı fiyatları mecburen etiketlere yansıttıklarını kaydeden Büyük, bazı ürün gruplarında sıkıntı olduğunu da şöyle açıklıyor: “Plastik ambalaj ürünlerinde, kağıt ürünlerinde tedarik sıkıntısı var. 2-3 aydır bu ürünleri alamıyoruz. Makarnada da sorun var. Beklentimiz piyasanın bir an önce düzelmesi yönünde”. Yine Mega Center'da faaliyet gösteren Ocak Ticaret'in sahibi Bayram Ocak da, “İşler çok yavaş. Elektrik, doğalgaz, benzin zamlanırsa ürünler nasıl ucuz olacak? Aklın yolu bir. Kendimizi ayakta tutmaya çalışıyoruz” diyor.

Kuruyemişe bir yılda yüzde 100 zam

İç piyasaya çalışan esnaf, yüksek fiyatlar nedeniyle sıkıntılı. Ancak ihracata yönelik ürün tedarik edenler de dolardaki artıştan şikayetçi. Mega Center'da faaliyet gösteren Troy Grup, hem bir kuruyemiş tedarikçisi hem de ilginç bir alanda çalışıyor. Şirket, kuruyemişler ve cipsler için yurt dışından sos ithal ediyor. Kuruyemişte son bir yılda yüzde 100'ün üzerinde fiyat artışı olduğunu açıklayan Troy Grup Genel Müdürü İsmail Bal, “Çerez sosunu Türkiye'deki kuruyemiş ve cips fabrikalarına satıyoruz. İthal bir ürün olduğu için dolarla birlikte fiyatları da artıyor. Dünyadaki tedarik zinciri kırıldığı için enflasyonu da yüksek” diyor.

Hemen her kalemde en düşük fark yüzde 20!

Toptancı hallerinde hemen her gün bir firmanın yeni fiyat listelerini esnafa gönderdiğinden söz ettik. Zam geleceğinin haberini bir iki hafta önceden veren bazı tedarikçilerin, ürünlerin fiyatı artmadan önce esnafa 'Uygun fiyattan mal verelim' şeklinde bir pazarlama stratejisi yürüttüğü de belirtiliyor. Halde son günlerde ürünlere gelen fiyat farklarını da marka adı vermeden açıklamak isterim: Bir makarna firması 20'li bir koli fiyatını 98 liradan 119 liraya çıkarmış. Sodada yüzde 35, helvada yüzde 35, hazır kahvede yüzde 20, konserve de yüzde 12, pudingde yüzde 125'lik fiyat farkı yansıtan firmalar olduğu belirtiliyor. Bunların dışında sütten deterjana, kahvaltılık ürünlerden çocuk bezine kadar farklar en az yüzde 20.

Ticari kredi faizleri en az 3 puan geriledi

Yüzde 40'ı aşan rotatif ticari kredi faizlerinde son günlerde gevşeme yaşanıyor. Bankacılık kaynakları faiz oranlarının yüzde 20-24 bandına geldiğini belirtirken sebebini yılsonu bilanço döneminin kapanmasına başladı.

Şebnem TURHAN

Merkez Bankası'nın politika faizinin eylülünden bu yana 500 baz puan indirmesi ve ticari kredilerde ivme kaybına dikkat çekmesi sonrası bankaların ticari kredi faizleri en çok tartışılan konuların başında geldi. Bankalar özellikle geçen yılın son ayı ve yeni yılın ilk haftalarında ticari kredi faizlerinde hızlı bir yükselişe gitti ve rotatif kredilerde yüzde 46 seviyeleri bile görülür oldu. Çoğunlukla 26-33 seviyesinde rotatif kredi faizi uygulayan bankalarda geçen haftanın son günlerinde başlayan ve bu hafta ile birlikte hızlanan yeni bir trend var ki o da ticari kredi faizlerinde düşüş yaşanması. Bankacılık kaynakları ticari kredi faizlerinde en az 200-300 baz puanlık indirimler olduğunu belirterek faizlerin yüzde 20-24 seviyesine çekildiğine dikkat çekti. Kaynaklar bunun temel makroekonomik hikayenin değişiminden değil geçen yılın son ayında bankaların bilanço iyileştirme operasyonlarının sona ermesinden kaynaklandığına işaret etti.

Bankacılık kaynakların aralık ayının sonuna doğru kredi ve mevduat faizleri birden yükseldiğinde Merkez Bankası'nın fonlamasının 500 milyar TL civarında olduğunu ve şu anda 370 milyar liralara seviyesine çekildiğini belirtti. Kaynakların verdiği bilgiye göre yine yukarı yönlü bir seyir olsa da 350 milyar lira civarında dengelenmesi

bekleniyor. Bu durum yine de TL likiditesinde tam bir rahatlama olmadığı anlamına geliyor.

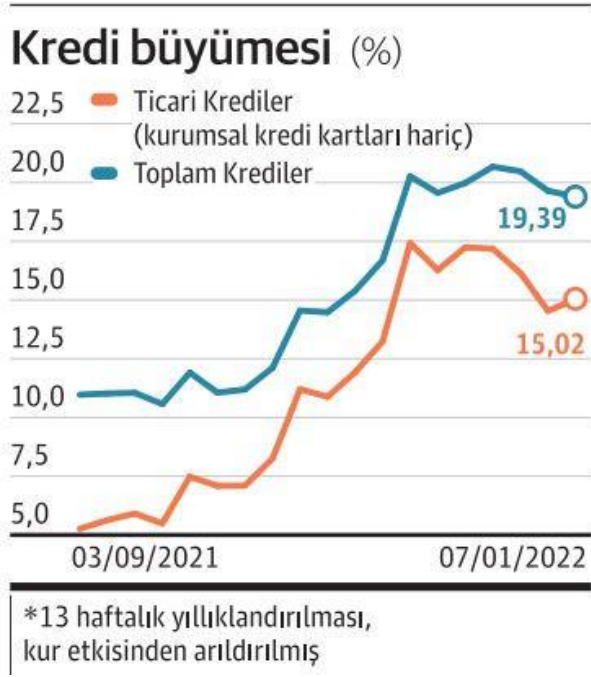
Bilanço dönemi ihtiyacı kalmadı

Şu an gerileyen ticari kredi faizlerine bilgi veren bankacılık kaynakları yılsonundaki mantıksız mevduat ve kredi faizlerinin bilanço döneminin sona ermesiyle normalleşmesi gibi bakılması gerektiğine işaret ederken yoksa makro göstergelerde bir değişim olmadığını söyledi. Kaynaklar, enflasyonda yüzde 50-55'li seviyelerin görülmesinin öngörüldüğünü dile getirirken ticari kredilerde son günlerde hafif de olsa hareketlenme olduğunu vurguladı. Ancak bireysel kredi faizlerinde çok yüksek seviyelerin devam ettiğini ve talebin de artmasının beklenmediğini belirtti kaynaklar.

Bir diğer bankacılık kaynağı da bankaların yılsonu bilanço dönemi ihtiyaçları nedeniyle kredi ve mevduat faizlerinin çok arttığını şimdi de faizlerin gevşediğini vurguladı. Kaynaklar sıkılaştırmanın ise devam ettiğini ve TL likiditenin az olduğunu belirtirken o nedenle pahalı olmasının da mantıklı olduğunu dile getirdi. Bankacılık kaynakları rotatif ve spot kredilerde faiz oranları gerilerken 6 ay ve üzerinde yine faiz oranlarının yüksekliğini koruduğunu kaydetti.

Tüketici kredi faizi arttı

Merkez Bankası verilerine göre 7 Ocak haftasında bankaların TL bazlı ticari kredilerin faiz oranı bir önceki haftaya göre 140 baz puan artışla yüzde 25,77 oldu. TL bazlı konut kredi faizleri 110 baz puan artışla yüzde 18,58, taşıt kredi faizleri 333 baz puan artışla yüzde 29,57 ve ihtiyaç kredi faizleri 214 baz puan artışla yüzde 31,69 olarak gerçekleşti. Dolar bazlı ticari kredilerin faiz oranı aynı haftada 37 baz puan azalışla yüzde 4,75'e inerken Euro bazlı ticari kredilerin faiz oranı 87 baz puan artışla %4,50'ye çıktı. Bu arada bankaların TL mevduat için uyguladıkları faiz oranı 07 Ocak haftasında bir önceki haftaya göre 159 baz puan azalışla yüzde 17,88 olurken dolar mevduat faizi 17 baz puan azalışla yüzde 0,63 ve Euro mevduat faizi 4 baz puan azalışla yüzde 0,25'e indi.

Enflasyon beklentisi yüzde 40 civarında

Reuters'in anketine göre piyasada Tüketici Fiyat Endeksi'nin (TÜFE) 2022'nin ilk yarısında yüzde 40 civarında seyretmesi, yılsonunda ise yüzde 27 seviyesine gerilemesi bekleniyor. Reuters'ın toplam 43 katılımcı ile 10-14 Ocak tarihlerinde gerçekleştirdiği anketteki medyan tahmine göre enflasyonun yılın ilk çeyreğini yüzde 40 seviyesinde kapaması beklenirken, ikinci çeyrekte bu seviye yüzde 39'a düşüyor. Ancak piyasada bazı analistlerin yaptıkları hesaplar enflasyonun ilk çeyrekte yüzde 50-55'ler seviyesine kadar çıkacağını da gösteriyor. Reuters'in son anketi daha önceki anketteki birinci çeyrek tahmini olan yüzde 17 ve ikinci çeyrek tahmini olan yüzde 15,5'in oldukça üstünde bulunuyor. TÜFE'nin yılsonuna kadar ise yüzde 26.8 seviyesine inmesi beklenirken tahminler yüzde 17 ve yüzde 46 arasında geniş bir bantta yer alıyor. Anketteki medyan tahmine göre enflasyonun 2023 sonunda bile ancak yüzde 15.3 seviyesine inmesine beklenirken bu rakam yetkililerin 2023 ortasında tek haneli enflasyona ulaşılacağı öngörülerinin çok üstünde bulunuyor.

Bütçe 2021'de 192,2 milyar TL açık verdi

Merkezi Yönetim bütçesi, aralık ayında 145,7 milyar TL açık verdi. Bütçe dengesi 2021 yılında 192,2 milyar TL açık verirken, geçen yıl 11,39 milyar TL faiz dışı açık oluştu.

ANKARA (DÜNYA)

2021 yılında bütçe giderleri başlangıç hedefinin yüzde 18.8 üzerine çıkarak 1 trilyon 599 milyar lira olurken, gelirler hedefin yüzde 27.8 üzerinde 1 trilyon 407 milyar lira düzeyinde gerçekleşti. Böylece bütçe açığı, 192.2 milyar lira ile 244.9 milyar liralık hedefin yüzde 9.7 altında kalmış oldu.

Akaryakıtta fiyat artışına bağlı olarak bir dönem ÖTV'nin sıfırlanması, bu kalemdaki vergi gelirinin hem hedef hem 2020 gelirinin altında kalmasına yol açtı.

Hazine ve Maliye Bakanlığı 2021 yılı Aralık ayı ile yılın tamamına ilişkin bütçe gerçekleştirmelerini açıkladı. Geçen yıl bütçe vergi gelirleri, devam eden yapılandırmalar kaynaklı tahsilatların da etkisiyle hedefin yüzde 27.8 üzerine çıkarak 1 trilyon 407 milyar lira seviyesinde gerçekleşti.

Vergi gelirleri hedefin yüzde 26.2 üzerine çıkarak 1 trilyon 164 milyar lira seviyesinde gerçekleşirken, önceki yıla göre yüzde 39.8 artış gösterdi.

ÖTV hedefin altında kaldı, KDV yüzde 72.5 üzerinde

Geçen yıl özellikle akaryakıt ürünlerinde kura bağlı yaşanan aşırı hareketlilik sebebiyle, akaryakıt fiyatlarında ÖTV marjı sıfırlanarak, bu yolla kısmi sübvansiyon

sağlanmıştı. Sözkonusu gelişme, vergi geliri kalemleri içinde sadece ÖTV'nin önceki yıla ve bütçe başlangıç tahmininin altında kalmasına yol açtı. 2020 yılında 207.2 milyar lira ÖTV tahsilatı yapılırken, 2021'de bütçeye 213.7 milyar liralık hedef konuldu, yılın sonunda ise 205.3 milyar liralık gelirle, hedefin yüzde 3.9 altında kalındı.

KDV geliri hedefin yüzde 72.5 üzerinde

ÖTV dışında tüm vergi kalemlerinde hedefin üzerinde gelir sağlandı. Yılın ilk yarısında yaşanan kapanmaların evden alışverişleri artırması, ikinci yarısındaki tam açılmanın ise ertelenmiş alışverişlerin realize edilmesi, KDV gelirinde önemli artışa yol açtı. KDV geliri hem 2021 yılına göre hem de bütçe başlangıç tahminine göre yüzde 72.5 artarak 123 milyar 444 milyon lira seviyesinde gerçekleşti.

Faiz gideri 180 milyar lira

Bütçe gider kalemleri içinde en büyük kısmı oluşturan cari transferler önceki yıla göre yüzde 25.8 artarak 626 milyar 664 milyon liraya çıkarken, personel gideri yüzde 20.3'lük artışla 346.2 milyar liraya çıktı. Bütçeden faize yapılan ödemeler, önceki yıla göre yüzde 35 oranında artarak 133.9 milyar liradan 180.8 milyar liraya çıktı. Mal ve hizmet alımı hedefin yüzde 46.1 üzerine çıkarak 130.1 milyar lira seviyesinde gerçekleşti.

Açığın büyük kısmı Aralık ayında

Geçen yıl verilen bütçe açığının önemli bölümü Aralık ayında gerçekleşti. Aralık ayında 135 milyar liralık gelire karşılık, 280 milyar liralık harcama yapıldı ve bütçe açığı 145.7 milyar lira seviyesinde gerçekleşti.

Enerjide taraflar denge arayışında

Enerji fiyatlarındaki yüksek oranlı artışlar, sanayici için "altından kalkılamayacak, adeta sanayicinin cezalandırılması" olarak yorumlandı. Doğalgaz fiyatlarındaki artışlardan yüksek oranda etkilenen bir diğer kesim de elektrik enerjisi üreticileri.

Mehmet KAYA / Hasan KUŞ

Salgın döneminde ve sonrasında yaşanan küresel enerji fiyatlarındaki artışın üzerine Türkiye’de yaşanan kur şoku, doğalgaz ve elektrikte hesapların bozulmasına neden oldu. Hükümet uzun süre elektrik ve doğalgaz fiyatlarını vergi ve BOTAŞ’a görev zararı oluşturarak kontrol etti, ancak 2021’in sonu geldiğinde artışlar yapılmaya başlandı. Doğalgaza Kasım, Aralık ve Ocak aylarında yüksek oranlı zamlar yapıldı. Ayrıca, yine sanayi kuruluşlarına da Ocak ayından itibaren bir yıl önceki aynı ay tüketimlerine göre ilave tarifeli bir artış sistemi de getirildi. Sanayicinin Ocak 2022 itibarıyla son 1 yıllık doğalgaz maliyet artışı TL cinsinden yüzde 345 ile 568 oranında zamlandı. Elektrikte de benzer bir manzara ortaya çıktı. Sanayi ve ticarethanelerin elektrik faturaları kademeli uygulamayla yüzde 122 ile 226 arasında zamlandı. Doğalgaz hem sanayide üretimde, hem de sanayi için elektrik üretiminde kullanılıyor. Bu nedenle Doğalgaza yapılan bir artışın elektrik üretim maliyetlerine de yansısı bulunuyor. BOTAŞ ayrıca son tarife değişikliğinde yöntemi de değiştirerek, Ocak ayı tüketiminin bir önceki yıl ocak ayı tüketimi ile karşılaştırılması, önceki ocak ayının yüzde 60’ı kadarına metreküp başına 6,3 TL, aşan kısmına 9,45 TL tarife uygulanmasını kararlaştırdı.

127 milyar TL'lik gelirden vazgeçilmişti

Kamu 2021 boyunca uluslararası fiyat yükselişleri, salgının etkisi, enflasyon ve TL'nin değer kaybından kaynaklı etkileri azaltmak için akaryakıt, doğalgaz ve elektrik fiyatlarını vergi veya tedarik, iletim, üretim, dağıtım zincirinin halkaları içinde sübvansiyonla ettirini açıklamıştı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, Kasım ayı sonu itibarıyla bu şekilde kamunun vazgeçtiği gelirin 127 milyar TL'ye ulaştığını açıklamıştı. Aralık ayında, her üç kaleme de yüksek fiyat artışları yapılmış ve akaryakıtta sıfırlanan maktu ÖTV tekrar alınmaya başlanmıştı.

Kamunun enerjideki bir başka vurgusu da, TL cinsinden yüksek artışlar olsa da uluslararası fiyatlar dikkate alındığında Türkiye'nin hala en ucuz gaz ve elektrik kullanılan ülkelerden biri olduğu yönünde yapılıyor. Nitekim BOTAŞ Ocak ayı tarife sunumunda, Avrupa'da bin metreküp doğalgaz HUB fiyatlarının Aralık sonu itibarıyla yüzde 548,71 arttığı bilgisine ve Brent petrol fiyatlarının yüzde 50,16 artışına işaret etti. Ayrıca, bazı Avrupa şehirlerine göre Ankara'daki konut doğalgaz satış fiyatını karşılaştırdı. Buna göre, doğalgazın metreküp fiyatı Ankara'da 2,3 TL düzeyindeyken, Amsterdam'da 30,6, Londra'da 14,4, Sofya'da 16,1 TL düzeyinde bulunuyor. Piyasada herkes yeni fiyatlara uyum sağlamaya çalışıyor

Kamunun özellikle sanayi kullanıcılarına yönelik fiyatları kontrol etme çabasına, Kasım ayı itibarıyla son vererek peş peşe yaptığı zamlar sektörde tepkiyle karşılandı. Ancak fiyat artışları devam edecek gibi görünüyor. Sektör gözlemcileri, uluslararası fiyatlar, salgın ve ekonomik dalgalanmalar nedeniyle enerjinin bütün kollarında yaşanan dalgalanmaların hem arzda hem de talepte sıkıntılar yarattığını vurguladılar. Kasım ayından itibaren doğalgazdaki fiyat artışlarının, doğalgaza dayalı elektrik üreticilerinin bazılarının üretimi durdurmasına yol açtığı; elektrikte ise oluşan kısa vadeli sorunların sanayiciye yansıdığını kaydettiler. Gözlemciler, enerjide ithalatçı durumda olan ve kur riski taşıyan Türkiye'nin serbestleşen piyasada da aktörlerin döviz cinsi kontratlar nedeniyle kura duyarlı ve kırılgan olduğunu belirtti. Ayrıca son dönemde kamunun iletim şirketinin çok yüksek kar elde ediyor olmasına da dikkat çektiler.

“ÖNGÖRÜLEBİLİRLİK SAĞLANIRSA SANAYİCİ MALİYETİNİ BİLİR”

TOBB Enerji Meclisi Başkanı Zeki Konukoğlu: Türkiye'deki fiyat artışlarının Avrupa'ya göre avantajlı durumu bozmadığını, YEKDEM kapsamındaki alımların da genel maliyetleri sönümlenme niteliğinin sürdüğünü söyledi. Konukoğlu, “Elektrikte veya doğalgazda maliyet esaslı bir fiyatlama oluşması, geçici dönemler için fiyatların sübvansiyonla edilmemesi, piyasada arz talep dengesi ile oluşacak fiyatlara tavan uygulanmaması veya uygulanacak tavanın maliyet esaslı fiyat artışlarını limitlemeyecek seviyelerde olması, sanayicilerin de elektrik üreticilerinin de uzun dönemli rekabetçiliklerini belirleyebilmeleri ve planlama yapabilmeleri için çok önemlidir. Devlet kontrolünde olan piyasa takas fiyatı ve doğal gaz fiyatlarında sübvansiyonlar yatırımcılar ve finans sağlayan kuruluşlarca öngörülemezliği artırmaktadır, eğer öngörülebilirlik sağlanırsa sanayici maliyetini bilir satış fiyatını hesaplar, enerji yatırımcısı da uzun dönemli satış anlaşmaları ile maliyetini hedge

ederek, nakit akışını düzenleyebilir” dedi. Konukoğlu, jeotermal santraller ile hidroelektrik santrallerin daha verimli koşullarda çalışmasının önemine işaret ederek, “Türkiye’nin yenilenebilir enerji kapasitesi gerek yeni lisanslar verilmesi gerekse de mevcut santrallerde bulunan mekanik kapasitelerin tamamının kullanıma açılması sureti ile arttırılmalıdır. Bu tip küresel fiyat krizlerine karşı yenilenebilir enerji bağıışıklığımız ve dayanma gücümüzü arttıracaktır. Son olarak da enerji verimliliği projelerine daha fazla destek/finansman sağlanabilir” diye konuştu.

"CEZALANDIRAN MODEL"

OSBÜK Yönetim Kurulu Üyesi Erdim Noyan: Sanayici tarafı adına DÜNYA’ya değerlendirmelerde bulunan OSBÜK Yönetim Kurulu Üyesi Erdim Noyan, zamların yanısıra yeni doğalgaz tarifesinin sanayiciyi cezalandıran bir modele dönüştüğünü söyledi. Aynı zamanda Ergene 2. OSB Yönetim Kurulu Başkan Vekili olan Erdim Noyan, 1 Ocak 2022 tarihi itibarıyla doğalgaza gelen zam oranının yüzde 345, yeni tarife hesaplamasıyla aşan kısımda yüzde 568’leri bulduğunu belirtti. Noyan, üretimi artırmanın zammın üstüne ilave zam getirdiğini kaydetti. Noyan, yeni ekonomi yaklaşımının üretim-ihracat odaklı açıklandığını hatırlatarak, “İhracat yapsın yapmasın bütün sanayiciyi ilgilendiriyordu, fakat bu modelin sevincini yaşamadan gelen son yüzde 50 doğalgaz zammı çelişki yarattı. Üstelik sadece zam değil, yeni doğalgaz tarifi de üretimi artıran sanayiciyi cezalandıran bir modele dönüştü” dedi. Sanayicinin döviz dalgalanması ile zaten maliyet hesabını yapamadığını söyleyen Erdim Noyan, “Firmalar, ürettiğini kaçta satacağını, ihaleye girerken hangi fiyatı vereceğini tahmin üstüne yaptığı maliyet çalışması ile çıkarırken, doğalgaza gelen ekstra zam ile bu hesaplamalar içinden çıkılmaz bir hal aldı. Sanayici ne zaman normal tüketiminin yüzde 60’ının üstüne çıkacağını bilememektedir. Son zam ve uygulanan tarifeye yeni ekonomik model yara almıştır. Sanayicimizin beklentisi, bu zamların üretimi etkilemeyecek duruma getirilmesi ve üretimini artıran sanayiciyi cezalandıran bu modelin değiştirilmesidir.”

‘BOTAŞ TÜRKİYE’Yİ GAZSIZ BIRAKMAZ’

BOTAŞ eski Genel Müdürü Gökhan Yardım: Arz yönünde, kış aylarında günlük aksaklıklar çıkmasının normal olduğunu ancak BOTAŞ’ın deneyimiyle bir tedarik sıkıntısı beklemediğini söyledi. Yardım, buna karşılık Türkiye’de küçük yerleşim yerlerine dahi konut tüketimi amaçlı doğalgaz verilmesiyle sürekli bir talep artışını yönetmek zorunda kalacağını vurguladı. Normal şartlarda en yüksek maliyeti yarattığı için konutlardaki doğalgazın en pahalı olması gerektiğini ancak sosyal nedenle yüksek bedelin sanayici, ticaret ve elektrik üreticilerine yansıtıldığını belirten Yardım, “Sanayici yakınmakta haklı. Maliyet onlara yıkıldı. Konuttaki kademeli fiyat maliyetin bir kısmını belirli bir gelir seviyesindekilere yansıtma diye düşündüm ama TBMM’deki görüşmelerde sıcak bölgelerdekilerin, soğuk yerlerdeki konutları çapraz sübvansiyonla desteklemesi gibi görüyorum. Sonuçta bütün bunlar ortadireğin üzerine binecek” dedi. Yardım, BOTAŞ’ın tarife değişikliğiyle kademeli fiyat uygulamasının da idari olarak sorunlu olduğunu, bunun ancak sözleşmeyle yapılabilecek bir ayarlama olduğunu kaydetti. Gökhan Yardım, özel sektörün, al ya da

öde statüsünde daha önce bedelini ödediği ancak henüz almadığı doğalgaz bulunduğunu da belirterek, “Tahminim 2 ile 4 yıl daha bu kapsamda gaz alabilecek durumdalar. Özel sektör de gaz almaya başladı” dedi. Gökhan Yardım, piyasaya gaz temininde liberalleşmenin uzun vadede çözüm olduğunu da kaydetti. Gökhan Yardım, Karadeniz gazının bir miktarının gübre üretiminde kullanılmasını önerdiğini söyledi. “Doğalgazı yakmak, en kötü kullanımlarından biridir” diyen Yardım, Türkiye’nin gübre açığı bulunduğunu, giderek artan stratejik önemi nedeniyle tarım ve gıdanın önemli olduğunu belirterek, bu gazın bir miktarının gübre üretiminde kullanılarak tarımın desteklenmesi gerektiğini vurguladı.

ENERJİDE BAĞIMSIZLIK İÇİN YAPISAL DÖNÜŞÜM ÖNEMLİ

Boğaziçi Üniversitesi Rektör Yardımcısı Gürkan Kumbaroğlu ise enerjide uluslararası alanda bir dengesizlik olduğunu belirterek, “Petrol ve doğalgaz fiyatlarında yüksek volatilitenin görüldüğü kriz dönemlerine karşı dayanıklılığı arttırmak ve fiyat istikrarını korumak ancak dışa bağımlılığı düşürmekle mümkün. Elektrik üretiminde rüzgar ve güneş başta olmak üzere yenilenebilir kaynaklarının payının artması, Karadeniz’de keşfedilen doğalgazın sisteme verilmesi, nükleer enerji üretiminin başlaması, biyoyakıtların ve elektromobilitenin yaygınlaşması gibi gelişmeler Türkiye’yi enerjide krizlere karşı dayanıklı bir ülke haline getirecektir. Yerli ve milli teknoloji hamlesiyle birlikte enerji bağımsızlığımızı sağlayacak yapısal dönüşüm sürecini çok önemli buluyorum” dedi.

TL'ye dönüşümde vergi istisnası getiren teklif Komisyon'dan geçti

Türk lirasına dönüşümde kurumlara vergi istisnası TBMM Komisyonu'ndan geçti. Yabancı para ve altınlarını TL'ye çeviren kurumların kur farkı kazançları da dahil, açılan vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarındaki faiz ve kar payları vergiden istisna olacak.

Vergi Usul Kanunu ile Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu'nda görüşülerek kabul edildi.

Yabancı para ve altınlarını Türk lirasına çeviren kurumların, dönüşüm esnasında oluşan kur farkı kazançları da dahil olmak üzere bu kapsamda açılan vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarından elde edecekleri faiz ve kar payları, vergiden istisna olacak.

Teklif göre, geçici vergi dönemleri de dahil olmak üzere 2021 ve 2022 hesap dönemleri ile 2023 hesap dönemi geçici vergi dönemlerinde Vergi Kanunu kapsamındaki enflasyon düzeltmesine ilişkin şartların oluşup oluşmadığına bakılmaksızın mali tablolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulmayacak.

Enflasyon düzeltmesi yapılmayacağı belirtilen dönemler "enflasyon düzeltmesi şartlarının gerçekleşmediği dönem" olarak değerlendirilecek. 31 Aralık 2023 tarihli mali tablolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak. Yapılan enflasyon düzeltmesinden kaynaklanan kar/zarar farkı, geçmiş yıllar kar/zararı hesabında

gösterilecek. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl karı vergiye tabi tutulmayacak, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmeyecek.

TL dönüşümüne vergi istisnası

Bankacılık sistemindeki toplam mevduat ve katılım fonu büyüklüğü içerisinde Türk lirasının payının artırılarak finansal istikrarın desteklenmesi amacıyla, yabancı paralarını Türk lirasına çeviren kurumlar vergisi mükelleflerinin, dönüşüm esnasında oluşan kur farkı kazançları da dahil olmak üzere bu kapsamda açılan vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarından elde edecekleri faiz ve kar payları vergiden istisna olacak.

Buna göre, kurumların döviz tevdiat ve katılma hesaplarında bulunan yabancı paralarını dördüncü geçici vergi dönemine ilişkin beyannamenin verilme tarihine kadar Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlıkları en az 3 ay vadeli Türk lirası mevduat ve katılma hesaplarında değerlendirmeleri durumunda, dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan kur farkı kazançlarının son 3 aya isabet eden kısmı istisna edilecek.

Ayrıca yabancı para cinsinden varlıkların Türk lirasına çevrildiği tarihte oluşan kur farkı kazançları ile vade sonunda elde edilen faiz ve kar payları vergilendirilmeyecek.

Mezkur istisnaya, dönüşümün desteklenmesi kapsamında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından yapılan destek ödemeleri ve dönem sonu değerlemesinden kaynaklanan faiz ve kar payları da dahil ediliyor.

Kur farkı kazançları istisna edilecek

Bu kapsamda bir geçici vergi döneminden sonra Türk lirasına dönüşümün gerçekleşmesi durumunda dönem sonu ile Türk lirasına çevrildiği tarih aralığına isabet eden kur farkı kazançları da istisna edilecek.

Kurumların, altın cinsi hesaplarındaki varlıkları ile işlenmiş ve hurda altın karşılığı altın hesabı bakiyelerini dönüşüm fiyatı üzerinden Türk lirasına çevirmeleri ve bu suretle elde edilen Türk lirası varlığı, belirtilen asgari süreler dahilinde değerlendirmeleri durumunda, altının Türk lirasına çevrildiği tarihte oluşan kurum kazancı ile dönem sonu değerlemesinden kaynaklananlar da dahil olmak üzere bu kapsamda açılan hesaplardan vade sonunda elde edilen faiz ve kar payları ile diğer kazançlar da vergilendirilmeyecek.

Komisyonunda kabul edilen önergeyle, bu istisnalar, kazançları bilanço esasına göre tespit edilen gelir vergisi mükellefleri için de geçerli olacak.

Bu kapsamda açılan hesaplardan vadesinden önce çekim yapılması durumunda, istisna edilen tutarlar nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler, ceza ve gecikme faizi uygulanarak tahsil edilecek.

"Rusya gerginliği arttırmak için bahane arıyor"

Ukrayna Devlet Başkanlığından yapılan açıklamaya göre, ABD'li senatör heyeti Ukrayna heyetiyle görüştü.

Ukrayna Devlet Başkanlığı, Zelenskiy, Amy Klobuchar, Robert Portman, Chris Murphy, Jeanne Shaheen, Richard Blumenthal ve Roger Wicker'dan oluşan ABD'li senatör heyeti ile Kiev'de bir görüşme gerçekleştiğini açıkladı.

Ülkesinin karşılaştığı güvenlik zorlukları karşısında ABD Kongresine, Ukrayna halkıyla dayanışması için teşekkür eden Zelenskiy, Ukrayna'nın sınırlarındaki güvenlik durumuna ilişkin delegasyona bilgi veren Zelenskiy, Rusya'ya karşı önleyici bir yaptırım paketi hazırlamanın gerekliliğine dikkati çekti.

"Rusya bahane arıyor"

Görüşmede Rusya'nın Ukrayna'nın "geçici olarak işgal altındaki topraklarında" halka pasaport vermeye devam eden Zelenskiy, Rus vatandaşlarını koruma kisvesi altında gerginliği arttırmak için bahane aradığını aktardı.

ABD'li senatörler de Ukrayna'nın egemenlik ve toprak bütünlüğüne desteklerini ifade ederek, ülkenin bağımsızca kendi güvenliğini sağlama yollarını seçme hakkı olduğunun altını çizdi.

İklim değışikliğinin su, tarım ve gıdaya etkileri

Ali Ekber YILDIRIM

18 Ocak 2022 Salı

Türkiye, iklim değışikliğinden en fazla etkilenmesi beklenen Akdeniz Havzası'nda yer alıyor. Kuraklığın daha sık yaşanması ve yayılması, aşırı sıcaklar ve daha birçok felakete neden olan iklim değışikliğine karşı mücadeleden daha etkin çalışmalar yapılması gerekiyor.

Tarım ve Orman Bakanlığı Tarım Reformu Genel Müdürlüğü iklim değışikliği ve tarım konusunda İzmir, Şanlıurfa ve Ankara'da geniş kapsamlı 3 çalıştay düzenledikten sonra "İklim Değışikliği ve Tarım Değerlendirme Raporu"nu yayınladı. Ayrıca, 27 maddeden oluşan "İklim Değışikliği ve Tarım Sonuç Bildirisi" yayınlandı.

Rapor ayrıntılı ve önemli bilgiler içeriyor. Sonuç bildirisi aynı ciddiyetle hazırlanmadığı, aceleyle kaleme alınmış vaatler dizisinden oluşuyor. Bu nedenle raporu dikkate almak daha doğru olacaktır.

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, Toprak Reformu Genel Müdürü Kerim Üstün'ün sunuş yazılarının da yer aldığı toplam 114 sayfadan oluşan raporda özetle şu bilgilere yer veriliyor: "Dünyada iklim değışikliğinden en çok etkilenmesi beklenen bölgelerden Akdeniz Havzası'nda yer alan Türkiye'de kuraklığın geniş bölgelerde hissedileceği ve aşırı sıcak günlerin sayısının artacağı öngörülmektedir. Bu nedenle bu sorunun ulusal anlamda ciddiyetle ele alınması gerekmektedir.

Dünyada enerji tüketimi, insan kaynaklı sera gazı emisyonlarının açık ara en büyük kaynağı olup dünya çapında sera gazı emisyonlarının %73'ünden sorumludur. Enerji sektörünün haricinden emisyon üreten başlıca diğer alanlar, tarımsal faaliyetler (%12), arazi kullanımı, arazi kullanım değışikliği ve ormansızlaşma gibi ormancılık faaliyetleri(%6,5), kimyasallar, çimento ve farklı endüstriyel süreçler (%5,6) ve düzenli depolama alanları ile atık suların da yer aldığı atıklardan (%3,2) oluşmaktadır.

İklim değişikliğinin tarımda yarattığı risk çok yüksek

Genel olarak bütün tarım ürünlerinin büyümesi için toprak, su, güneş ışığı ve sıcaklığa ihtiyaç vardır. İklim, sayılan bileşenlerin hepsine etki eden dinamik bir bileşendir. Bu nedenle tarım sektörü için yarattığı risk, içerdiği bilinmezlikler yüzünden çok yüksek seviyededir. İklim, tarımsal üretimi doğrudan etkileyen etmenlerin başında gelmektedir.

İklim değişikliğinin tarımsal üretimdeki olumsuz etkilerini önlemek ve tarımsal üretimi iklim değişikliğine adapte etmek için Birleşmiş Milletler'in (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarından 13'üncüsü iklim eylemidir. Bu eylem ile iklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi, iklim değişikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi, iklim değişikliği azaltım, iklim değişikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi temel hedefler olarak belirlenmiştir.

Tarım sektöründe ise bu hedefler; açlığın sona ermesi, gıda güvenliğinin sağlanması ve sürdürülebilir tarımın teşvik edilmesi, bitki desenlerinin dayanıklılığı ve üretim sistemlerinin iklim risklerine ve doğal afetlere uyumlu hale getirilmesi, tarım sistemlerinin iklim değişikliğine uyumlu hale getirilmesi, sürdürülebilir gıda üretim sistemlerinin sağlanması, üretimin artırılması ve ekosistemlerin korunması eylemleri olarak öne çıkmaktadır.

En çok su kaynakları olumsuz etkileniyor

İklim değişikliğinin en önemli etkisinin su döngüsü üzerinde olacağı tüm bilimsel raporlarda ispatlanmıştır. Araştırmalar 2025 yılından itibaren 3 milyardan fazla insanın su kıtlığı yaşayacağını ortaya koymaktadır. Ekonomik sulanabilir arazi varlığımız 8.5 milyon hektar ve sulamaya açılan arazi miktarımızda (2020) 6,7 milyon hektardır. Su stresi yaşayan ülkemizin su kaynakları ise yerüstü suyu 98 milyar metreküp, yeraltı suyu 14 milyar metreküp olup toplam kullanılabilir su (net) miktarı ise 112 milyar metreküp olarak tespit edilmiştir. Kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı yıllık 1.347 metreküptür. Bu durum su zengini bir ülke olmadığımız ve hatta su stresi altında olan ülke konumunda olduğumuzu göstermektedir. Ülke genelinde sulamaya açılan alanlarda sulama oranı %65 ve sulama randımanı ise %45'dir. Ayrıca; 71 kilogram et için 15 ton su ve 1 fincan kahve için 170 litre suya ihtiyaç olduğu göz önünde bulundurulduğunda su kaynaklarının sürdürülebilir yönetilmesi gerektiğini daha da önemli kılmaktadır.

Tarım sektörü üzerindeki etkileri

- Sıcaklık artışı: Sıcaklık, yağış ve atmosferik CO₂ (karbondioksit)

konsantrasyonundaki değişikliklerin birleşik etkileri ürün verimini etkilemektedir ve bu etki bölgelere göre farklılık göstermektedir. Avrupa Çevre Ajansı 2019 Raporu, Akdeniz Havzası'nın büyük bölümünde ürün veriminde azalma ve hayvancılık için

artan bir risk öngörülmektedir. İklim projeksiyonları, Avrupa'nın büyük bölümünün küresel ortalamadan daha yüksek düzeyde ısınma yaşayacağını göstermektedir.

- **Kuraklık:** İklim değişikliğinin ortaya çıkardığı sorunlardan bir diğeri kuraklıktır. Kuraklık ürünü hem miktar hem de kalite açısından olumsuz etkilemektedir. Kuraklık sonucunda, bitki su ihtiyacı karşılanamamakta, yabancı ot ve haşere artışı ile birlikte ürün veriminde ve kalitesinde azalmalar yaşanmaktadır.

- **Toprak verimliliği ve erozyon:** Erozyon toprağın, özellikle de verimli üst toprağın su ve rüzgar gibi doğal süreçler yanı sıra insan aktivitesiyle hızlı bir şekilde taşınmasıdır. Sıcaklık artışları ve toprağın işlenmesi, topraktaki bozulma hızını artırmaktadır. Bu durumda erozyon tehlikesi artmakta ve toprak verimliliği azalmaktadır. Yapılan araştırmalara göre Türkiye'nin toprak verimliliği son 10 yılda yüzde 23 azalmıştır.

- **Su kaynaklarında azalma:** Su temel yaşam kaynağıdır. İklim değişikliğinin önemli sonuçlarından biri su kaynakları ve su döngüsü üzerinde yarattığı olumsuz etkilerdir. İklim değişikliği nedeniyle;

- Su döngüsünde değişimler (artan atmosferik su buharı, yağış rejiminde değişiklik, kuraklık ve seller gibi aşırı sonuçlar, kutup ve dağ buzullarının geniş ölçüde erimesi, toprak neminde değişiklikler),

- Yüksek hava sıcaklıklarının su miktarını ve kalitesini etkilemesi,

- Deniz seviyesi yüksekliğinin, nehir ağzı ve kıyı yeraltı sularının tuzlanmasına yol açması, bu nedenle kıyı alanlarında insanların ve ekosistemlerin tatlı suya erişiminin azalması söz konusudur.

- **Aşırı yağış:** İklim değişikliği ile birlikte yağış şiddeti ve dağılımında değişimler gözlenmektedir. Birkaç ay içerisinde düşmesi gereken yağış birkaç saat içerisinde yağarak ciddi zararlara neden olmaktadır. Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Batı ve Güney bölgelerindeki yağışlarda belirgin bir düşüş beklenirken, ılımlı bir orta enlem ikliminin hüküm sürdüğü Karadeniz Bölgesi'nde yağışların artması beklenmektedir. Artan sıcaklık ve azalan yağış nedeniyle, kuraklık olaylarının şiddet, sıklık ve süresinde artış beklenmektedir.

- **Doğal bitki örtüsü değişimi:** Artan iklim değişikliği doğal bitki örtüsünde de değişikliğe neden olmaktadır. Bu durumun ülkemizde de, özellikle bozkır alanlarının genişlemesine ve mera alanlarının azalmasına neden olabileceği değerlendirilmektedir.

- **Hastalık ve zararlılar:** İklim değişikliği ile birlikte sıcaklık artışları veya yağış rejimindeki değişiklikler ile bitki hastalık ve zararlıları için uygun ortamlar

oluşabilmektedir. Ani olarak gelişebilen bu hastalık ve zararlı istilasını nedeniyle ürün miktarı ve kalitesi düşmektedir.

Gıda sektörüne etkileri

21. yüzyılın stratejik sektörleri arasında gösterilen tarım ve gıda sektörü, 2050'de 10 milyara ulaşacağı hesaplanan dünya nüfusunun beslenmesinde yetersiz kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Araştırmalar, 2050 yılında dünya nüfusunu beslemek için, tarım ve gıda üretiminin, bugünkü düzeyinden en az yüzde 50 oranında fazla olması gerektiğini belirtmektedir. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) değerlendirme raporları, iklim değişikliğinin etkisiyle dünyada su kıtlığının ve kuraklığın artacağını, tarımsal verimliliğin düşeceğini, gıda fiyatlarında dünya genelinde yüzde 85'e varan artışların gerçekleşebileceğini öngörmektedir.

Yağış rejiminin değişmesi nedeniyle bazı tarım alanlarının kuraklaştığı, tarımsal ürünlerin olgunlaşma sürelerinin değiştiği, bazı tarım alanlarının sel suları altında kalarak kullanılamaz hale geldiği ya da deniz suyunun yükselmesi ile tuzlandığı ve verimin düştüğü bilinmektedir. Yükselen sıcaklıklar da gıdalarda bakteri üretimini artıracaktır. Özetle iklim değişikliği gıda güvenliğini de tehdit etmektedir."

Özetle, raporda da yer verildiği gibi iklim değişikliğinin etkisiyle ekim alanı ve üretim deseninin değişmesi, verim ve üretim miktarında düşüş kaçınılmaz görünüyor. Gelecek 30 yılda tarımsal verimlilikte yaklaşık yüzde 25 oranında bir düşüş olacağı farklı otoriteler tarafından belirtiliyor.

YARIN: Türkiye'nin 7 bölgesi iklim değişikliğinden nasıl etkilenecek ve hangi önlemler alınıyor?

Önemli olan fiyatların az artması mı, düzeyi mi?

Alaattin AKTAŞ

18 Ocak 2022 Salı

✓ Bir mal bugün 100 lira ve bir buçuk yıl sonra 150 lira olacağı görülüyor. Bu 50 liralık zammın önemli bir kısmını şimdiden yapsak ve son bir yıla daha az zam kalsa... Örneğin fiyatı altı ayda 136'ya çıkarsak, sonraki bir yılda ise 150'ye, son bir yılın zam oranı, yani enflasyonu pekala yüzde 10'da tutulmuş olur.

✓ Tüketici uzun süre 100 liraya alacağı mala çok erkenden 136 lira ödemeye başlarmış; o kadarcık hata her ekonomi politikasında olur artık!

Varsayalım bugünden itibaren sihirli bir el değdi, artık enflasyondaki değişim hiç sapma olmadan tam anlamıyla doğru bir şekilde ölçülüyor. Hiç kimsenin enflasyon oranlarına ilişkin kuşkusu kalmadı. Herkesin, her ailenin tüketim kalıbı, tüketim alışkanlıkları farklı olduğu için enflasyon da herkese göre değişir ama diyelim bir orta yol bulundu, Türk halkı kafasından enflasyon oranlarının gerçeği yansıtmadığı düşüncesini tümüyle silip attı.

Hükümet de çok ciddi bir katkıda bulundu; çalışanların maaş ve ücretlerinde enflasyon dolayısıyla ortaya çıkan tahribat kuruşu kuruşuna giderilmeye başlandı.

Ya da fiyatlar bugün bir şekilde donduruldu; aynı şekilde ücretler de. Artık ne fiyat artışı var, ne ücret artışı...

Bütün bunlar oldu diye sanıyor musunuz ki milyonlarca insan bir anda refaha kavuşacak?

Olan yalnızca şu; şimdiki geçim düzeyi korunacak.

Peki vatandaş şimdiki geçim düzeyinden, yaşam koşullarından memnun mu ki?

Klasik yakınmadır ya hani:

“Kira, elektrik, doğalgaz, su, ulaştırma; geriye bir şey kalmıyor...”

Doğru, bu olmazsa olmaz harcamalar yapıldıktan sonra kaç ailenin cebinde para kalıyor ki. Bırakın para kalmasını, bu harcamalara para yetiyor mu ki.

Dolayısıyla bir anlamda geliri enflasyona karşı sabitlemek, insanların daha rahat ve refah içinde yaşamasını sağlamayacak. Yalnızca bugünkü düzey korunmuş olacak.

Bugünkü düzey iyi olsaydı, tabii ki sorun yoktu. Ama değil ki! Mümkün olsa da sorulsa vatandaşa, “Şimdiki gelirinle şimdiki fiyatlar sabitlenecek, ne dersin” diye, acaba kaç kişi buna evet derdi...

Endeks, fiyat demektir

Kamuoyunda hep “Enflasyon şu oldu; arttı, azaldı” diye konuşuruz ve fiyatların düzeyi biraz ikinci planda kalır. Dikkatimiz hep değişim oranındadır.

Oysa temelde bakmamız gereken fiyatların düzeyidir, bir başka ifadeyle endekstir.

TÜFE, yani tüketici fiyat endeksi dediğimiz, kapsamdaki 400 kadar mal ve hizmetin bir anlamda ortalama fiyatıdır.

Biraz önce yazdıklarımıza dönelim... Ortalama fiyatın, yani endeksteği değişimin ne olduğunu bir yana bırakalım; biz bu ortalama fiyattan memnun muyuz, değil miyiz; temel konu budur.

Endeksi bir ürün olarak görelim. Örneğin bir kilo et! Bizim için bir kilo etin son bir yıldaki fiyat değişimi mi önemlidir, yoksa etin kilo fiyatının düzeyi ve bizim ne ölçüde alım gücüne sahip olduğumuz mu?

Değişim oranı matematiğin cilvesidir

Bugünkü yazımızın dünkü ile birlikte değerlendirilmesinde yarar var. Köşemizde dün bu yılın şubatından itibaren olan aylık artışların son on yıl ortalaması düzeyinde kalması halinde 2023 yılının haziranında bizi nasıl bir oranın beklediğine yer verdik. İkinci varsayımda ise bu yılın ilk beş ayında yüksek artışlar beklediğimizi belirttik, sonrasını geçmiş yıllar ortalaması olarak aldık. Sonuçta iki varsayımla da haziran 2023'te yıllık TÜFE artışı yüzde 12 oluyordu.

Bir hatırlatma daha; ilk varsayıma göre bu yılki TÜFE artışı yüzde 25, ikinci varsayıma göre olan artış ise yüzde 33.5 düzeyinde gerçekleşiyordu.

Peki nasıl oluyordu da 2022 sonunda biri yüzde 25, biri yüzde 33.5 sonucu veren endeksler, haziran 2023'e geldiğinde yüzde 12'de çakışıyordu?

İşte matematiğin cilvesi burada!

Haziran 2023 itibarıyla son bir yıldaki artış oranı aynı; ama, TÜFE'nin yani fiyatların düzeyi farklı.

Ya da şöyle düşünelim; herhangi bir ürünün fiyatının 100 liradan 110 liraya çıkması da yüzde 10 artış demektir; 150 liradan 165 liraya çıkması da...

Hangi dengeyi tercih edersiniz?

Tabii ki 100 liradan 110'a çıkılmasını. Diğer türlü aynı oranda artış söz konusu olmakla birlikte o ürüne daha fazla para ödüyorsunuz demektir.

Enflasyonu zıplat, sonra düşür; peki fiyatların düzeyi?

Hükümetin tüm ekonomik verilerde haziran 2023'e odaklandığı, tüm göstergeleri o tarihteki seçime göre oluşturma gayreti içinde olduğu artık sır değil. 2023 haziranına göre ayarlanması için en çok çaba gösterilen de enflasyon.

Şöyle bir örnek verelim...

Diyelim şimdiki fiyatı 100 lira olan bir malın bir buçuk yıl sonra 150 liraya çıkması kaçınılmaz görünüyor. Sandığa gidiliyor ve bu durumda enflasyon yüzde 50! Olmaz! Ama çare yok değil.

Bu malın fiyatı adeta iteleyerek aşama aşama altı ay sonra 136 liraya çıkarılıyor. Yüzde 36 artış var; ama olsun! Önemli olan gelecek bir yıl. Fiyat seçimden önceki bir yılda 136'dan 150'ye yükseliyor; yani yüzde 10 artış hedefine ulaşıyor.

100'den 150'ye gelmek vardı, oysa şimdi 136'dan 150'ye gelindi.

Yüzde 50 zam yapmış görünmek vardı, oysa şimdi zam oranı yüzde 10'da tutulmuş oldu.

Peki o mal uzun süre 100 liradan satılacakken, bu kez 136 liradan işlem görmedi mi?

Vatandaşa binen maliyet ne olacak?

İşte o yüzden diyoruz ya "Değişim oranı önemlidir ama fiyat düzeyi daha da önemlidir" diye...

Fiyatlar atmaya devam edecek

Gerçek fiyatlar, yani endeks değerleri üstünden gidelim.

En iyimser senaryo olarak nitelediğimiz grafikte ocak ayı artışını yüzde 13.5, diğer ayları son on yılın ortalaması kadar alıyoruz.

Grafiklerdeki mavi, fiyat artışında çok hızlı bir gerilemeye işaret ediyor. Peki ya fiyatlar, yani endeks?

Bu yılın ocak ayında 780 (2003=100) düzeyinde beklenen endeks, soluksuz bir şekilde yükselerek gelecek yılın haziranında 907'ye çıkıyor. Ama bu yıl ocakta yüzde

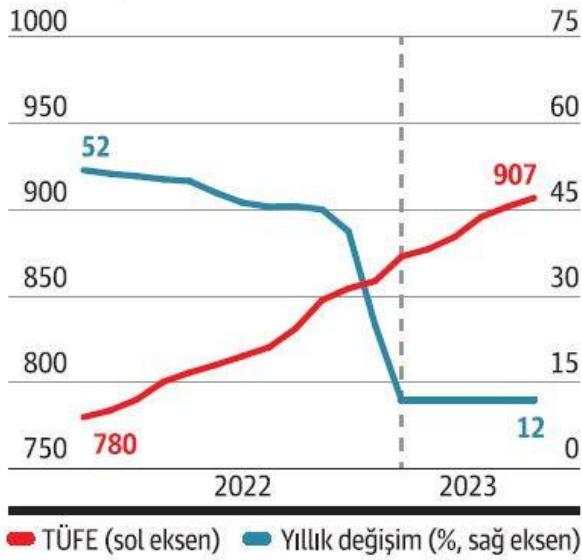
52 düzeyinde tahmin edilen yıllık artış oranının, haziran 2023'te yüzde 12'ye ineceği hesaplanıyor.

Vatandaşın cebinden çıkan para artmaya devam edecek; ama enflasyon hep son bir yıldaki fiyat değişimi olarak ölçüldüğü için "Enflasyon düştü" denilecek.

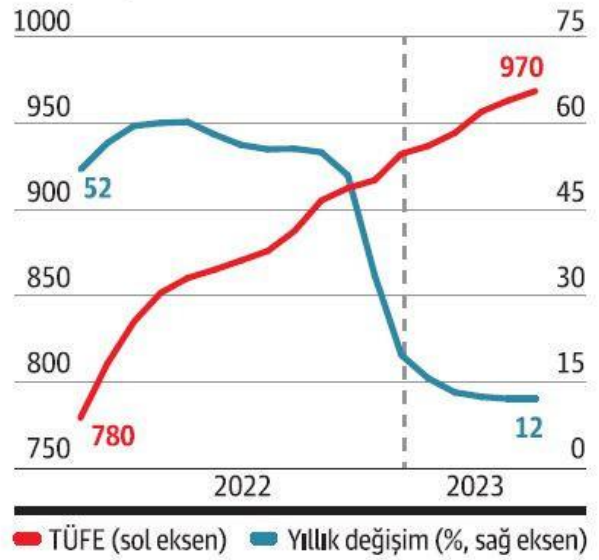
Dikkat! Enflasyonun düşmesi fiyatların düşmesi anlamına gelmiyor. Olan yalnızca "fiyatlardaki artış hızının yavaşlaması" hepsi bu.

Diğer senaryoya bakalım. Bu senaryoda da bu ocaktaki endeks yine 780, yıllık artış yüzde 52. Ancak haziran 2023'ün senaryosunda bu kez endeksin düzeyi daha yüksek; 970. Ama değişim oranı son bir yıl dikkate alınarak hesaplandığı için yine yüzde 12.

Varsayım 1: En iyimser senaryo

Varsayım 2: İyimser senaryo

Abdulkadir Selvi

Muhalefet cephesinde yeni gelişmeler var

18 Ocak 2022

Erdoğan'ı tasfiye edecekler. Yeni cumhurbaşkanını seçecekler.

Anayasa'yı değiştirip Türkiye'yi tekrar parlamenter sisteme döndürecekler.

Tüm sorunları çözüp ülkeyi uçuşa geçirecekler.

Ama bir sorun var.

Bunu yapacak olan muhalefet liderleri henüz hangi sırayla oturacaklarını belirlememişler.

Harf sırasına göre otursalar **Ali Babacan** ile **Ahmet Davutoğlu** en başa geliyormuş.

Yaş sırasına göre otursalar **Temel Karamollaoğlu** ile **Kılıçdaroğlu**'nun önde oturması gerekiyormuş.

Millet İttifakı liderleri hangi sıra düzenine göre oturmaya karar verirlerse Türkiye'ye çağ atlatacaklar. Yok o da yanlış oldu. Çağ atlatmayacaklar. Eski Türkiye'ye dönecekler.

MİLLET İTTİFAKI İSMİNE İTİRAZ

Ama bir sorun daha var.

O da ittifakın adında.

Davutoğlu ve **Babacan**, Millet İttifakı ismine de itiraz ediyorlar.

Millet İttifakı'nı CHP ile İYİ Parti kurduğu için, ona eklemlenmiş olmak istemiyorlar. **Erdoğan**'ın, meydanlarda, "**Gittiler CHP'ye payanda oldular**" demesinden endişe ediyorlar. Peki ne öneriyorlar? İttifakı yeni baştan kuralım, ismini

de değıştirelim diyorlar. **Davutoğlu** ya da **Babacan** ittifakı olmayacağı kesin ama ittifaka henüz bir isim bulmuş değiller. Millet İttifakı'nı önce yıkalım, sonra yeni ittifak kuralım. Adını o zaman koyarız modundalar.

Bunlar ufak sorunlar olarak gözükse de muhalefetin geleceği açısından önemli kriz konuları. O nedenle isterseniz bir sorun daha var demeyi bırakıp madde madde ne olduğunu anlatmaya çalışayım.

DAVUTOĞLU'NUN ÖNERİSİ

Meral Akşener ve **Kılıçdaroğlu** ile görüşen **Ahmet Davutoğlu**, cumhurbaşkanı adayı belirlemeden önce ilkelerde uzlaşması gerektiğini savunuyor.

- 1- Parlamenter sisteme geçiş nasıl sağlanacak?
- 2- Anayasa değışikliği nasıl yapılacak?
- 3- Mağduriyetlerin giderilmesi için ilk planda yapılacak işler neler olacak?
- 4- Çok önemli bir nokta ise; cumhurbaşkanı seçilecek kişi, yetkilerini devretmeyi nasıl kabul edecek?

YENİ ÖNERİLER

Akşener ve **Kılıçdaroğlu**, önerileri makul karşılamışlar. Ama **Davutoğlu**'nun önerileri bunlarla sınırlı değil.

- 1- İttifakta yer alacak partiler, oy oranlarına bakılmaksızın eşit sayılmalı.
- 2- Parti liderleri, cumhurbaşkanı yardımcısı olarak deklare edilmeli.
- 3- Kabine oluşturulurken partilerin temsili sağlanmalı.
- 4- İttifaktaki partilerin oy oranlarına bakılmaksızın Meclis'te belli sayıda milletvekili tarafından temsil edilmesi için bir model oluşturulmalı.

DAVUTOĞLU: 'BİRDEN FAZLA ADAY ÇIKABİLİR'

Peki **Davutoğlu** bu çıkışıyla kendisine cumhurbaşkanı adaylığı gibi bir gelecek hazırlıyor mu? Başbakanlık yapmış birisi olarak bunu düşünebilir.

Ama **Davutoğlu**'nun böyle bir plan içinde hareket etmediği söyleniyor. Onun yerine, yukarıda saydığımız ilkelere şemsiye olabilecek bir ismin cumhurbaşkanı adayı olmasını istediği söyleniyor. Böylece **Davutoğlu**, siyasi literatürümüze "**Şemsiye aday**" deyimini kazandırmış oluyor. Ama ilginç olan bir başka nokta var. **Davutoğlu**, "**Muhalefetin ortak aday çıkarması fikrini destekliyorum. Ama olmazsa tek aday şart değil. Birden fazla aday çıkabilir**" görüşünü savunuyor.

BABACAN ÇIKIŞ YAPACAK MI?

Babacan ne yapar?

Yeni sistem, yüzde 1 oyu olan partileri kilit konumuna getirdi. Onlar da bu fırsatı çok iyi değerlendiriyorlar. Cumhurbaşkanı adaylığı konusunda **Kılıçdaroğlu** mu olacak, **İmamoğlu** mu diye hesap yapıyoruz ama **Ali Babacan** faktörünü unutmamak lazım.

DEVA Partisi'nin, Millet İttifakı'nın ismine itirazı olduğu biliniyor. DEVA, CHP ile İYİ Parti'nin oluşturduğu Millet İttifakı'na eklemlenmek yerine, yeni bir ittifak kurulmasını öneriyor. Açıkladıkları bir isim önerileri yok.

BABACAN, CUMHURBAŞKANI ADAYI MI

Ama cumhurbaşkanı adaylığı konusunda **Ali Babacan**'ın bir çıkış yapabileceği konuşuluyor. **Babacan**, muhafazakâr seçmenden oy alabilmek için CHP dışında bir adayın gösterilmesi gerektiğini savunuyor. Bu durumda **Babacan**'dan **Kılıçdaroğlu** ve **İmamoğlu** ismine bir şerh gelebilir mi? Hemen aklınıza **Abdullah Gül** gelsin. **Gül** ile **Babacan**'ın arasının bir süredir limoni olduğu söyleniyor. **Babacan** kendisini ya da başka bir ismi gündeme getirebilir.

İMAMOĞLU, BAĞIMSIZ ADAY OLUR MU?

Şimdi sıra geldi 10 puanlık uzmanlık sorusuna.

Ankara kulislerinde konuşulan birkaç konu var.

Kılıçdaroğlu, **Ekrem İmamoğlu**'nun ortak cumhurbaşkanı adayı olmasını engellerse **İmamoğlu** partisinden bağımsız olarak aday olur mu?

Erken bir yanıt olacak ama ben **İmamoğlu**'nun bunu göze alacağını sanmıyorum. Böylece baştan CHP'nin adayıyla yarışmayı ve CHP oylarının bir bölümünü kaybetmeyi göze almak demek olur.

AKŞENER, CUMHURBAŞKANI ADAYI OLUR MU?

Meral Akşener'in, "İkinci Fatih" ilan ettiği **Ekrem İmamoğlu**'nun cumhurbaşkanı adaylığını desteklediğini biliyoruz. Ama **Kılıçdaroğlu**, **İmamoğlu**'nun adaylığına karşı çıkıyor.

Bu aşamada İYİ Parti kulislerine dönmek istiyorum. Çünkü İYİ Parti'de, "Eğer **Kılıçdaroğlu** cumhurbaşkanı adaylığı konusunda bir dayatmanın içine girerse bu durumda parti liderlerinin aday olmasının kapısı açılmış olur. Bu yeni bir durum demektir. **Meral Akşener**'in de cumhurbaşkanı adaylığı gündeme gelebilir" görüşünü savunan bir grup var. Onlar milliyetçi-muhafazakâr ve kadın kimliği ile **Akşener**'in, **Kılıçdaroğlu**'na göre daha şanslı olduğunu düşünüyorlar.

AKŞENER'İN ADAYLIK FORMÜLÜ

Akşener, cumhurbaşkanı adayı olmadığını, başbakanlığa talip olduğunu açıklamıştı. Ancak “**seçilecek aday**” formülünü ortaya atmıştı. O nedenle İYİ Parti’de bir grup, seçilme şansı olmadığı halde **Kılıçdaroğlu** ısrar ettiği takdirde, **Akşener**’in cumhurbaşkanı adayı olmasının bir çelişki doğurmayacağını savunuyor.

İYİ Partili bazı belediye başkanlarının cumhurbaşkanı adayı olmasını istemesi üzerine **Akşener**, “**Mesele ben meselesi değil, mesele Türkiye**” yanıtını verdi. Ama yok aday değilim, demedi. Daha önce başbakanlığa talip olduğumu açıkladım, diye konuşmadı. İYİ Parti’de etkili bir grup, bu iş sonunda **Akşener**’e kalır görüşünde.

HDP İLE GİZLİ ANLAŞMA MI VAR?

Öncelikle şunu belirteyim. HDP, Millet İttifakı’na girmeyecek. HDP’nin etrafında sol bileşenlerin yer aldığı üçüncü bir ittifak kurulacak. Ama HDP, Millet İttifakı’nın cumhurbaşkanı adayının belirlenme sürecinde etkili olmak istiyor.

Ancak HDP Eş Genel Başkanı **Pervin Buldan**’ın, “**Uygulayacağımız strateji ile yönetimin bir parçası olacağız**” sözü akılları karıştırdı. ‘**İttifakta yer almayacak olan HDP’yle gizli bir anlaşma mı yapıldı, seçimlerden sonra Kabine’de yer alması için HDP ile anlaşmaya mı varıldı?**’ sorusunu gündeme getirdi.

Esfender KORKMAZ

İktidar dediklerinin tam tersini yaptı

18 Ocak 2022 Salı

AKP seçildikten sonra hükümet olmadan ilk iş olarak (2002-Kasım) Acil Eylem Planı açıkladı. Bu plandan yaptıkları oldu. Zira hangi hükümet olursa olsun boş durmayacak. Ama politikalar içinde temel nitelikte olanlarda tam tersini yaptı.

AKP'nin vaatleri ve gerçek uygulamalar şöyledir :

1. Acil Eylem Planında; "TBMM adına denetim yapan Sayıştay'ın denetim yetkisinin kapsamı, Cumhurbaşkanlığı, TBMM ve Üst Kurullar dahil olmak üzere tüm kamu kurum ve kuruluşların hesaplarını içine alacak şekilde genişletilecektir." denildi.

Uygulama 180 derece tersi oldu. Önceleri birçok kamu kurumu ve fonu Sayıştay denetimi dışında çıkarıldı. Sayıştay denetimi kısıtlandı.

1 Aralık 2010 yılında bu konuyu Meclis kürsüsünden açıklamıştım. Aynen alıyorum:

"Ne yazık ki, bazı harcamaları Sayıştay denetimi dışında tutmak için çeşitli fonlar ve kuruluşlar kurularak Meclis denetimi engellenmiştir. Örneğin TOKİ, örneğin Özelleştirme Fonu, Sosyal Yardımlaşma Fonu, Tanıtım Fonu Meclis denetimi dışında tutulmuştur. TOKİ'nin kat karşılığı verdiği veya sattığı arsa ve araziler halkın malıdır. Ancak bu mallar Sayıştay denetimi dışında kalmaktadır. Kamuya ait varlıkların satılması bir nevi negatif vergidir, eksi vergilemedir. Dolayısıyla bunun Sayıştay denetimi dışında kalması, Meclis denetimi dışında kalması doğru değildir.

Özelleştirme Fonu da Sayıştay denetimi dışındadır. Aslında özelleştirme gelirlerinin nasıl harcandığını kimse de bilmiyor. Özelleştirilen kamu malları milletin malı değil mi? Bu mallar neden Sayıştay denetimi dışında tutuluyor?

Değerli arkadaşlar, özelleştirme gelirlerinin bu Meclis denetimi dışında tutulması doğru değildir, özelleştirme gelirlerinin nereye harcandığı konusunda bu Meclis bir araştırma yapmalıdır ve aynı zamanda özelleştirme gelirlerinin tümüyle ilgili bir araştırma yapmalıdır."

Sonra Cumhurbaşkanlığı sistemi ile Sayıştay'ın bütçe denetiminde de sınır getirildi. Söz gelimi KÖİ Sözleşmeleri Meclis ve Sayıştay Denetimi dışındadır. Bütçede talep garantisi olunca, bütçeyi finanse eden halkın da bilgi sahibi olması gerekir.

2. Acil Eylem Planında; "Enerji fiyatı üzerindeki yükler azaltılacak" denildi.

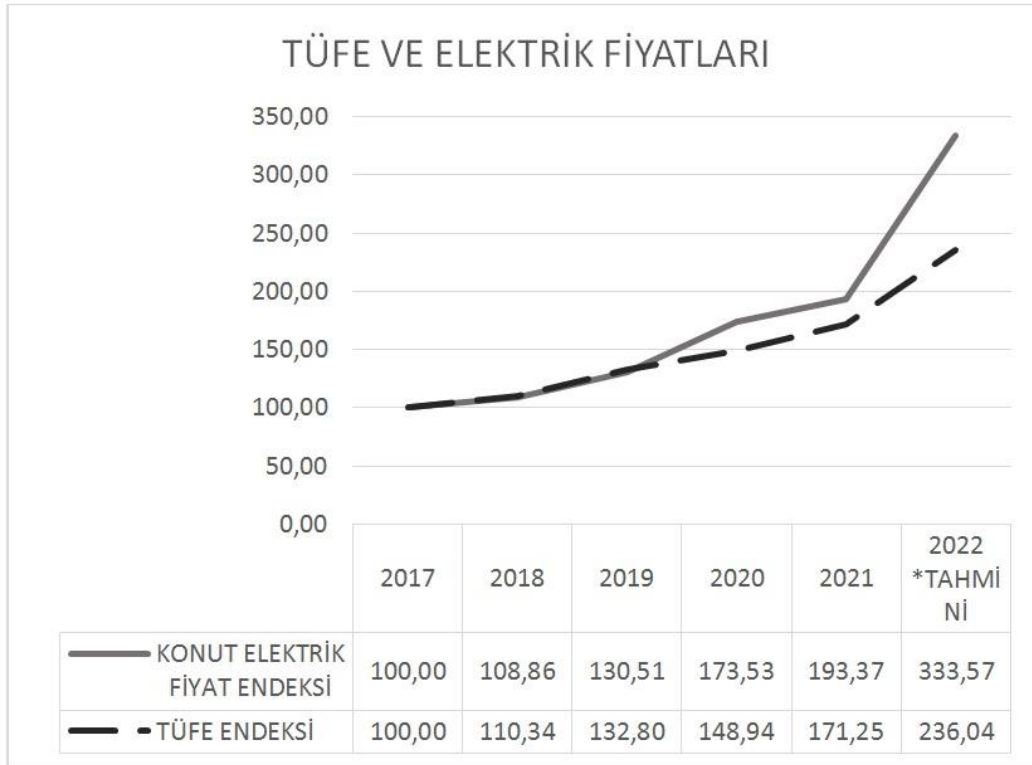
Elektrik ve doğal gaza getirilen hesapsız zamları hepimiz yaşıyoruz. Başkanlık sistemi ile de iş çıkırından çıktı.

2017 Ocak ayını baz yılı (100) olarak alırsak, son beş yılda TÜFE olarak enflasyonun 100'den 236,04'e çıkmasına rağmen elektrik fiyatları daha fazla yüzde 333,57'ye çıktı.

OCAK	KONUT ELEKTRİK FİYAT ENDEKSİ	TÜFE ENDEKSİ
2017	100,00	100,00
2018	108,86	110,34
2019	130,51	132,80
2020	173,53	148,94
2021	193,37	171,25
2022	333,57	*236,04

*2022 Ocak tahmin

3. Acil Eylem Planında; "Kamu yönetimini halkla buluşturma ve israfı önleme hedefleri doğrultusunda lojman, makam aracı, sosyal tesis, kamu hizmet binası yapımı gibi konularda israfı ve kaynakların gereksiz harcanması önlenecektir." denildi.

Memur ve işçilerin kampları özelleştirme kapsamında satıldı. Ama kamu lüks araç ambarı oldu. Camiye veya bir toplantıya giderken oluşan Cumhurbaşkanı konvoyuna katılan lüks araç, helikopter, ambulans sayısı tarihte zengin-fakir bugüne kadar hiçbir ülkede görülmedi. Demokratik toplumlarda hiçbir başkanın her yerde bir sarayı, altın varak koltukları, 13 uçağı, binlerce danışmanı olmadı.

4. İhale mevzuatı AB standartlarına çıkarılacaktır...

İhale Kanunu'nun geldiği son haline bakarsanız, **"Aman Allahım"** demeden yapamazsınız. İhale Kanunu 192 defa değişerek istisnalar esasları geçti ve şahsa ve kurumlara mahsus bir kanun haline sokuldu. İhalelerin çoğu pazarlık yoluyla yapılmaya başlandı. Özellikle kamu-özel işbirliği ihalelerinde dolar cinsinden talep garantisi verilmesi, işi çıkırından çıkardı.

Mamafih, Avrupa Birliği Türkiye 2018 raporunda da;

* Kamu ihale mevzuatını, imtiyazlar ve özel sektör-kamu işbirliklerini (PPP) de kapsayacak şekilde yeniden gözden geçirmesi gerektiğini ve AB Kamu İhale Direktifleri ile uyumluluk ve şeffaflığı artıracak yeni adımlar atılması gerektiği,

* AB'ye giriş için ülke eylem planında yer alan bütünleşme takviminde belirtildiği üzere AB mevzuatına aykırı istisnaların kamu ihale mevzuatından çıkarılması gerektiğini ve yerli fiyat avantajlarına sebep olan düzenlemelerin ilga etmesini,

* Kamu İhale Kurumu'ndan ayrı ve bağımsız bir Kamu İhaleleri Gözetim Kurulu oluşturması gerektiği, tavsiye edilmiştir.

Ama bugün iktidar öyle bağlandı ki, ihale yasasını değiştiremez, AB açısından ise gerek kalmadı zira Türkiye AB'den uzaklaştı.

Konuya yarın devam edeceğiz...

18 Ocak 2022, Salı

BAŞYAZIMEHMET BARLAS

İşin tadı kaçıyor

Türk demokrasisinin en büyük tehdidi olan yasadışılığın temsil hakkına kavuşması artık mutlaka ele alınmalıdır.

Aylardır yıllardır tartışılıyor, en son Amerika'nın PYD üzerinden PKK'ya milyonlarca dolarlık destek vermesi, bardağı taşıran damlalardan sadece bir tanesidir.

Bunun gibi Türkiye'de toplumsal kargaşanın mimarlığını yapıp yurtdışına kaçanların o ülkelerde makbul kişiler olarak ağırlanmaları da Türkiye'nin sinir çizgilerini zorlamaktadır.

YALANCI DOST VE İTTİFAKLAR

Bugün hâlâ bazı gerçekler sanki öyle değilmiş gibi kafaları karıştırmaktadır. Örneğin, HDP ile PKK ilişkisinin kanıtlanması için ille de bir PKK'lı ile bir HDP milletvekilinin aşk yaşamaları mı şarttır?

Bunun gibi Fetullah Gülen adı verilen kanun kaçağının ille de Amerika tarafından desteklenmesi ve bunu da kabullenmemiz uluslararası ilişkiler açısından şart mıdır? Artık sabır çizgilerimiz zorlanmaya başladı.

Dost ve müttefik olarak kabullendiğimiz ülkelerin Türkiye'yi hedef alan teröre verdikleri destek; dostluk ve ittifak gibi kavramları altüst etti.

ARTIK BEKLEMELİYİZ

Çok önemli bir nokta da muhalefet partilerinin ve özellikle CHP'nin bütün bu kural dışılıkları benimsemiş olmasıdır.

Görevdeyken yönettiği SSK'nın iflasına sebep olan **Kemal Kılıçdaroğlu**, şimdi de CHP'nin yönetiminde aynı başarısızlığı sergiliyor.

Temel ilkeleri bulunan ve cumhuriyetin kurucusu gibi bir unvana sahip olan CHP, sadece sokak gösterilerinin arkasındaki örgüttür. Bilemiyorum, bütün bu işlerin üstesinden nasıl geleceğiz?

Çünkü komşumuz Irak, Suriye ve bölgemizin önemli ülkeleri Mısır, Libya bu tür sorunları çözemedikleri için şimdi ne haldeler? Biz Türkiye olarak artık beklememeliyiz.